

Nr 13.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom, m. m.

I en till riksdagen den 10 mars 1950 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 127, har Kungl. Maj:t under åberopande av ett propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag föreslagit riksdagen fortsatt tillämpning under budgetåret 1950/51 av det av riksdagen för budgetåret 1949/50 lämnade medgivandet för Kungl. Maj:t att utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning m. m. av viss kronan eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom.

I anledning av proposition nr 87 medgav 1949 års riksdag (jordbruksutsk. utl. nr 20; r. skr. nr 242), att Kungl. Maj:t finge under budgetåret 1949/50 utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av kronan eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom, såframt taxeringsvärdet å egendomen uppginge till högst 40 000 kronor, eller, där taxeringsvärde icke vore åsatt, det vid särskild uppskattning utränta saluvärdet uppginge till högst nämnda belopp. Kungl. Maj:t ägde därvid att i huvudsaklig överensstämmelse med av dåvarande chefen för finansdepartementet vid anmälan av propositionen angivna riktlinjer föreskriva de former och villkor, under vilka försäljningarna skulle äga rum. Där så befundes lämpligt, skulle Kungl. Maj:t ha befogenhet att åt central förvaltningsmyndighet överlämna beslutanderätten rörande försäljning av egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde icke överstege 20 000 kronor, respektive åt länsstyrelse, såvitt anginge allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde icke överstege 10 000 kronor.

Vidare förklarade riksdagen, att vad sålunda medgivits rörande försäljning av kronan tillhörig fast egendom skulle gälla jämväl beträffande byte samt upplåtelse under åborätt och tomträtt av sådan egendom, ävensom beträffande avstående utan ersättning av kronomark, som kunde erfordras till järnväg eller allmän väg. Rätten att besluta om dylikt avstående finge dock av Kungl. Maj:t överlämnas till central förvaltningsmyndighet endast i avseende å obebyggt område av högst 5 hektars yta eller 2 000 kronors värde.

I syfte att, såsom förutsatts, giva riksdagen årlig redogörelse för försäljningar med stöd av bemyndigandet ha upprättats sammanställningar departementsvis över de under kalenderåret 1949 försålda fastigheterna.

Departementschefen har anfört följande.

»Det av 1949 års riksdag lämnade medgivandet för Kungl. Maj:t att utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning m. m. av kronan eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom avsåg budgetåret 1949/50. Nytt bemyndigande, gällande för nästa budgetår, bör nu utverkas.

Såsom framgår av vad förut anförts skall myndighet vid fråga om försäljning av statlig jord avsedd för tätbebyggelse alltid höra bostadsstyrelsen angående den ifrågasatta köpeskillingen. Om vederbörande myndighet ej godtager bostadsstyrelsens förslag, hänskjutes ärendet till Kungl. Maj:ts avgörande. Denna ordning är dock endast tänkt såsom ett provisorium i avvaktan på att frågan om formerna för en samordning mellan statens prispolitik vid fastighetsförsäljningar och den sociala bostadsbyggnadsverksamheten löses.

I detta sammanhang vill jag erinra om, att i direktiven till den utredning, som chefen för justitiedepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 juni 1949 tillkallat för att uppgöra förslag till råd och anvisningar rörande tekniken vid fastighetsvärderingar vid tillämpning av expropriationslagen (se prop. nr 184/1949), för närmare övervägande rekommenderats ett förslag att inrätta ett centralt organ för markvärdering. Detta organ skulle på begäran av expropriationsdomstol kunna avgiva yttranden i värderingsfrågor, särskilt sådana av ekonomisk-teknisk art, ävensom lämna expropriationsorganen råd i olika detaljspörsmål etc.

Därest ett centralorgan för markvärdering kommer till stånd, tala, såsom i förenämnda direktiv även framhållits, vissa skäl för att alla markvärderingsfrågor, som handläggas inom centralförvaltningen, koncentreras till denna institution och att således även bostadsstyrelsens nuvarande funktion beträffande kronans markförsäljningar överflyttas dit. En sådan överflyttning synes dock lämpligen ej kunna ske, förrän det nya centralorganet kommit i gång med de uppgifter, som i första hand skola fullgöras av det samma, och formerna för dess verksamhet närmare prövats av riksdagen. Detta torde ej kunna ske under innevarande år. Härtill kommer att frågan om formerna för en samordning mellan statens prispolitik vid fastighetsförsäljningar och den sociala bostadsbyggnadsverksamheten alltjämt ej är slutligt utredd samt att frågan om prissättningen vid försäljning av kyrklig jord ännu är föremål för utredning.

Jämväl under nästa budgetår torde alltså de allmänna riktlinjer för förfarandet och med avseende å villkoren för fastighetsförsäljningarna, som hittills tillämpats, böra gälla. Enligt dessa riktlinjer skall försäljningen, därest ej särskilda skäl till annat föranleda, äga rum vid offentlig auktion. Vidare skall tillses att vid försäljningarna ur statens synpunkt erhållas så fördelaktiga priser som möjligt. Jag vill emellertid understryka att sådana särskilda skäl, som kunna föranleda avvikelser från de allmänna reglerna, numera föreligga i betydligt större utsträckning än vid den tidpunkt, då ifrågavarande allmänna riktlinjer förelades riksdagen (se prop. nr 241/1942). Som förut nämnts har kravet på högsta möjliga köpeskillning vid försäljning av mark för tätbebyggelse fått i viss utsträckning stå tillbaka för kravet på

samordning med den sociala bostadspolitiken. Ett lägre anbud än det högsta kan sålunda under vissa omständigheter komma att godtagas. Beträffande jordbruksfastigheter har den numera erforderliga samordningen mellan försäljning å offentlig auktion och efterföljande prövning av förvärvstillstånd medfört ökad tidsutdräkt såsom även riksdagens revisorer uppmärksammat. Särskilt ha olägenheter framträtt, där högsta anbudet vid auktionen avgivits av en person, vilken sedermera vägrats förvärvstillstånd. Vidare kunna förekomma fall, där vederbörande fastighet på grund av ägor- nas omfattning och belägenhet m. m. lämpligen icke bör bestå såsom självständig jordbruksenhet utan ingå i den statliga rationaliseringsverksamheten på ifrågavarande område. Att under sådana förhållanden utlysa offentlig auktion för fastighetens försäljning synes mindre lämpligt. Praktiska skäl tala därvid för att vederbörande lantbruksnämnd, som jämlikt lagen den 17 juni 1948 (nr 329) om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet lämnar tillstånd till förvärvet av fastigheten, även erhåller uppdrag att försälja densamma eller att förvärva den för den statliga rationaliseringsverksamheten. Därvid måste dock alltid tillses att statens eller allmänna arvsfondens intressen icke eftersättas. Priset bör sålunda icke få understiga det värde, som fastigheten skäligen kan anses hava. Jag förutsätter att, därest riksdagen ej gör någon erinran häremot, försäljning av fastigheter för jordbruksändamål må ske med beaktande av de av mig nu anförda synpunkterna.»

Utskottet. Mot Kungl. Maj:ts föreliggande förslag har utskottet icke något att erinra. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1950/51 utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av kronan eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom, såframt taxeringsvärdet å egendomen uppgår till högst 40 000 kronor, eller, där taxeringsvärde icke är åsatt, det vid särskild uppskattning utrönta saluvärdet uppgår till högst nämnda belopp, och i huvudsaklig överensstämmelse med av Kungl. Maj:t i det föregående angivna riktlinjer föreskriva de former och villkor, under vilka försäljningarna skola äga rum, med rätt för Kungl. Maj:t att, där så befinnes lämpligt, åt central förvaltningsmyndighet överlämna beslutanderätten rörande försäljning av egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde icke överstiger 20 000 kronor, respektive åt länsstyrelse, såvitt angår allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde icke överstiger 10 000 kronor;

b) förklara, att vad sålunda medgivits rörande försäljning av kronan tillhörig fast egendom skall gälla jämväl be- träffande byte samt upplåtelse under åborätt och tomträtt

av sådan egendom, ävensom beträffande avstående utan ersättning av kronomark, som erfordras till järnväg eller allmän väg, därvid dock rätten att besluta om dylikt avstående må av Kungl. Maj:t överlämnas till central förvaltningsmyndighet endast i avseende å obebyggt område av högst 5 hektars yta eller 2 000 kronors värde;

c) uttala att, oavsett de sålunda lämnade medgivandena, i författning eller eljest i särskild ordning meddelade föreskrifter angående rätt för Kungl. Maj:t eller förvaltningsmyndighet att försälja, byta eller under åborätt eller tomt-rätt upplåta kronan tillhörig fast egendom alltjämt skola gälla.

Stockholm den 20 april 1950.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Alfred Andersson, Anderberg*, Svedberg*, Carl Sundberg*, Näslund, Jon Jonsson, Henry Johansson, Hjalmar Nilsson och Lars Andersson*; samt

från andra kammaren: herrar Andersson i Tungelsta*, Gustafson i Dädesjö, Jacobson i Vilhelmina*, Antby, Jonsson i Järvsand och Ahlsten, fru Eriksson i Hallstahammar, herrar Utbult* och Boman i Stafsund samt fru Boman*.

---

* Ej närvarande vid justeringen.